

بررسی تاثیر اثر بخشی کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه

فیروزه زرین ساز سرخابی

کارشناسی ارشد حسابداری - حسابرسی، موسسه آموزش عالی الغدير، تبریز، ایران. (نویسنده مسئول)

firozehirinsaz@gmail.com

دکتر ابراهیم نویدی عباسپور

دکتری حسابداری، مدرس گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی الغدير، تبریز، ایران.

ebrahim.navidi@marandiau.ac.ir

شماره ۳۱/ پاییز ۱۳۹۹ (جلد سوم) / صص ۷۵-۹۰
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره سوم)

چکیده

افشای اختیاری اطلاعات منجر به کارایی بازار سرمایه شده و اعتماد سهامداران به شرکت را افزایش می دهد. اثربخشی کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی می توانند کیفیت افشای اختیاری را بهبود ببخشند. پژوهش حاضر به بررسی تأثیر اثربخشی کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می پردازد. این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی بوده و از بعد روش شناسی همبستگی از نوع علی (پس رویدادی) میباشد. با استفاده از روش نمونه گیری حذف سیستماتیک، ۱۲۰ شرکت به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شده در دوره ی زمانی ۶ ساله بین سال های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷ مورد بررسی قرار گرفتند. روش مورد استفاده جهت جمع آوری اطلاعات، کتابخانه ای بوده و داده های مربوط برای اندازه گیری متغیرها از سایت کدال و صورتهای مالی شرکت ها جمع آوری شده و در Excel محاسبات اولیه صورت گرفته سپس برای آزمون فرضیه های پژوهش از نرم افزار استاتا استفاده شده است. نتایج حاصل از پژوهش نشان می دهد که اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر دارد. ولی دوره تصدی حسابرس و حق الزحمه حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر ندارند. تخصص مالی کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر ندارد. تجربه کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر ندارد. استقلال کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر ندارد.

واژگان کلیدی: کیفیت افشای داوطلبانه، کیفیت حسابرسی، اثربخشی کمیته حسابرسی

بیان مساله

مدیران سازمانها در راستای این که سرمایه گذاران را در مورد افق های آتی و اهداف و راهبرد آتی سازمان آگاه کنند، اقدام به افشای اختیاری اطلاعات می کنند. ارایه اطلاعات اختیاری مالی و غیرمالی در مورد سازمان منجر به تقلیل فاکتور عدم تقارن اطلاعاتی و افزایش نقدینگی سهام و در نهایت باعث بهتر شدن وضعیت مالی سازمان می گردد. هرچند که استانداردهای حسابداری و حسابرسی به عنوان دو ساختار قانونی در نهایت منجر به تعدیل فاصله مطالعاتی بین مدیران و مالکان می شود، اما این فاصله مطالعاتی را به صورت کامل از بین نمی برد (محمدی و همکاران، ۱۳۹۶). از این

رو افشای اختیاری می تواند به کاهش فاصله مطالعاتی و بهتر شدن اعتبار گزارشگری مالی و نیز درک نقش تحقیقات حسابداری در ارزش گذاری سازمان و تامین مالی آن، کمک کند (کر، ۲۰۰۱).

کمیته حسابرسی، که به طور معمول در ایران از سه تا پنج نفر از اعضای هیئت مدیره بوده مدیر غیر موظف (یعنی نه مدیر اجرایی شرکت و نه در استخدام شرکت) تشکیل شده و در راستای ضمانت و افزایش منافع سرمایه گذاران و سهامداران عمل کرده و علاوه بر این به عنوان یک ساختار نظارتی به جهت کاهش عدم تقارن اطلاعات بین سهامداران و دیگر ذینفعان شرکت تشکیل می شود (تختایی و همکاران، ۱۳۹۰؛ محمدیان، ۱۳۹۰).

از مهمترین نقش کمیته حسابرسی می توان به این موارد اشاره نمود: مشورت در انتخاب حسابرس، مدیریت پروسه کار حسابرسی، تفسیر نتایج گزارش حسابرسی به اعضای هیات مدیره در درک بالاتر نتایج حسابرسی و مشورت با مدیریت و حسابرس مستقل در جهت مرتفع نمودن موانع مرتبط کنترل داخلی یا نقاط ضعف تعیین شده طی پروسه حسابرسی است. کمیته های حسابرسی باید به روش درست سازماندهی شده و مورد استفاده قرار گیرند، در این صورت، این کمیته ها می توانند برای تمامی گروه های علاقه مند منافع زیادی داشته باشند. کمیته های حسابرسی می توانند وظیفه های مباشرت گزارشگری هیئت مدیره را بهبود بخشند، همچنین می توانند رابطه بین حسابرس مستقل و مدیریت را بهتر کنند و میزان استقلال حسابرس را از طریق خدمت کردن بعنوان سپر بین حسابرس و مدیریت ارتقا دهند. همچنین کمیته های حسابرسی به ممیزان مالیاتی و وام دهندگان کمک می کنند تا اطمینان حاصل کنند منافع آنها در اثر اجرای عملیات حسابرسی به نهایت مقدار خود می رسد (اعتمادی و شفاخیبری، ۱۳۹۰؛ ویلسون و همکاران، ۱۹۹۹).

از سوی دیگر ویژگی های گوناگون کمیته حسابرسی مثل: تخصص مالی، استقلال، تجربه و ... می تواند بر اثر بخشی کمیته حسابرسی اثر داشته باشند. تحقیقات پیشین نشان می دهد که داشتن مدرک تخصص مالی و اعضای کمیته حسابرسی به ایشان کمک می کند که بطور کارا تر بر پروسه گزارشگری مالی کنترل داشته باشند (بدارد و همکاران، ۲۰۰۴؛ کریشنن و ویسواناتان، ۲۰۰۸). دالیوال و همکاران^۵ (۲۰۱۰) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که کمیته های حسابرسی با داشتن حداقل یک عضو کارشناس دارای تخصص مالی قادرند مدیریت سود تعهدی را بطور بهتر، نسبت به کمیته های حسابرسی که عضوی با تخصص مالی و حسابداری ندارند، کنترل کنند (فخاری و همکاران، ۱۳۹۴).

با توجه به اینکه کیفیت حسابرسی دارای شاخصه های گوناگونی هستند و بطور ذاتی قابل مشاهده نیست، از این رو مشخصه حسابرسی خاصی وجود ندارد که به عنوان شاخص اندازه گیری آن در نظر گرفته شود. ذهنیت عموم این است که نبود استقلال حسابرسی و کیفیت پایین حسابرسی موجب وقوع رسوایی می شود. از این رو، نهادهای قانونگذار و تهیه کنندگان استانداردهای حسابداری در صدد تدوین قوانینی هستند تا استقلال حسابرسان و کیفیت حسابرسی را بهتر کنند (لی، ۲۰۰۷)، به عنوان مثال قسمت ۲۰۳ قانون ساربینز - آکسلی، موسسات حسابرسی را به این کار الزام کرده است که، شرکا و مدیران خود را بایستی بعد از هر ۵ سال متوالی کار حسابرسی روی یک شرکت واحد تغییر دهند. از طرف دیگر، مخالفان تغییر اجباری حسابرس نظر دیگری دارند. به نظر آنها عوامل دیگری هستند که حسابرسان را وادار به حفظ استقلال می کنند. به عنوان مثال کوششی که حسابرسان در جهت بقای وجهه و اعتبار به کار می گیرند و یا ترس از احتمال اقامه دعاوی حقوقی علیه آنها سازوکارهایی هستند که مانع از رفتارهای نامناسب حسابرسان می شود. آنها معتقدند حسابرسان با گذشت زمان تجربه بیشتری بدست آورده و شناخت بیشتری از فعالیت های صاحبکار بدست آورده

¹ Core

² Wilson et al

³ Bedard

⁴ Krishnan & Visvanathan

⁵ Dhaliwal et al

⁶ li

و به این ترتیب مهارت ایشان در مورد مناسب بودن یا نبودن رویه های حسابداری و گزارشگری بهبود می یابد. بنابراین رابطه طولانی مدت حسابرس و صاحبکار می تواند کیفیت حسابرسی را بهتر کند (چن و همکاران^۱، ۲۰۰۴).

کیفیت حسابرسی موسسات مختلف با هم یکسان نیست و با مشاهده مستقیم موسسه حسابرسی نمی توان اندازه گیری و برداشت نمود که کدام موسسه دارای کیفیت بهتری می باشد. بنابراین محققان از جانشین نهایی برای تفاوت قائل شدن میان موسسات حسابرسی با کیفیت بالا از موسسات حسابرسی با کیفیت نازل استفاده می نمایند. از جمله شاخصه های اندازه موسسات حسابرسی کننده، پیشینه و برند تجاری موسسات را می توان برشمرد. بدین معنی که موسساتی که دارای اندازه بزرگتر (نام و پیشینه بهتر) و همچنین موسساتی دارای کیفیت کاری بالاتری می باشند که دارای برند تجاری مشهورتری نسبت به موسسه های حسابرسی دیگر هستند (دی آنجلو^۲، ۱۹۸۱).

از طرف دیگر از کیفیت حسابرسی دارای تعاریف گوناگونی می باشد. در ادبیات حسابرسی، کیفیت حسابرسی بعنوان میزان رعایت استانداردهای حسابرسی تعریف می شود. از طرف دیگر محققین حسابداری ابعاد چندگانه دیگری برای کیفیت حسابرسی ارائه کرده اند و این شاخصه ها در برخی موارد به تعاریفی که ظاهری متفاوت دارند منتهی می شوند. رایج ترین تعاریف از کیفیت حسابرسی عبارتست از:

احتمال وجود اشتباهات با اهمیت در صورت های مالی اساسی که حسابرس بتواند آن ها را با روشهای خود کشف و در نهایت در قالب گزارش حسابرسی ارائه کند.

احتمال این که حسابرس برای صورت های مالی دارای اشتباهات عمده، گزارش مشروط صادر نکند.

شاخصی برای توان حسابرس در کم کردن اشتباهات و تحریفات جانب دارانه و بهتر کردن کیفیت داده های حسابداری دقت اطلاعاتی که حسابرس درباره آن ها گزارش صادر کرده است (علوی طبری و همکاران، ۱۳۸۸).

از سوی دیگر بررسی تاثیر کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی بر کیفیت افشای اختیاری می تواند برای استفاده کنندگان از پژوهش و محققان و... جالب باشد. افزون بر این، مطالعه تحقیقات پیشین داخلی، یک شکاف اساسی تحقیقاتی را در زمینه کیفیت افشای اختیاری و عوامل موثر بر آن را نشان می دهد. این بررسی می تواند مورد استفاده محققین، حسابرسان، بازرسان و مراجع مسئول قرار گیرد. تحقیق حاضر تلاش می کند به این سوال پاسخ دهد که اثربخشی کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی چه اثری می توانند بر کیفیت افشای اختیاری دارند؟

تعریف واژگان کلیدی

کیفیت افشای داوطلبانه: Quality of Voluntary Disclosure

افشای اختیاری اشاره به اطلاعات مالی و غیر مالی سازمانها داشته که مدیریت سازمان به صورت داوطلبانه به بازار بورس ارائه می کند، اطلاعاتی که بوسیله قانون یا استانداردها، الزامی به ارائه آنها وجود ندارد (خواجوی و علیزاده طلاتپه، ۱۳۹۴، ۲۶).

کیفیت حسابرسی: Audit Quality

صرف نظر از تعاریف گوناگون کیفیت حسابرسی، کمی نمودن کیفیت حسابرسی بسیار سخت بوده و کیفیت حسابرسی به طور مستقیم قابل مشاهده پذیر نیست (به خصوص برای وام دهندگان و سرمایه گذاران). مطابق با تحقیقات قبلی این موضوع قابل درک بوده که کیفیت حسابرسی ارتباط مستقیمی با استقلال و صلاحیت حسابرس دارد (از قبیل واتر و زیمرمن، ۱۹۸۶)، که در استانداردهای حسابرسی توضیح داده شده است. بر مبنای این ملاحظات، فرض شده است که

¹ Chen et al

² De anglo

مؤسسه‌های حسابرسی بزرگ، حسابرسی باکیفیت‌تری در مقایسه با مؤسسه‌های حسابرسی کوچک ارائه می‌کنند (فورمن^۱، ۲۰۰۴).

کمیته حسابرسی: Audit Committee

اعضای کمیته‌ی حسابرسی، توسط هیات مدیره شرکت از بین مدیران مستقل یا غیرموظف منصوب شده و کمیته حسابرسی به عنوان یک گروه نماینده از طرف هیات مدیره شرکت مسیولیت اجرا و افزایش منافع سهامداران را به عهده دارد. لذا انتظار می‌رود با وجود کمیته حسابرسی این اطمینان بوجود آید که پاسخگویی مسئولان برای گزارشگری و افشای بیشتر مورد کنترل و نظارت قرار می‌گیرد و تشکیل کمیته حسابرسی کیفیت و دقت اطلاعات مالی را بهتر خواهد کرد (سجادی و همکاران، ۱۳۸۵).

پیشینه پژوهش

موحدی و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی بر سطح افشای داوطلبانه اطلاعات پرداختند و با تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط به ۹۲ شرکت نمونه در دوره زمانی ۱۰ ساله از سال‌های ۱۳۸۶ لغایت ۱۳۹۵ نشان دادند که اندازه حسابرسی، به طور مثبت و معنادار، بر سطح افشای داوطلبانه اطلاعات تأثیرگذار است. همچنین، تخصص در صنعت حسابرسی، بر سطح افشای داوطلبانه اطلاعات، تأثیر مثبت و معناداری دارد. از سوی دیگر، دوره تصدی حسابرسی، تأثیر مثبت و معناداری بر سطح افشای داوطلبانه اطلاعات دارد.

زارعی و دارابی (۱۳۹۷) در پژوهشی اثر گرایش‌های احساسی سرمایه‌گذاران را بر افشای اختیاری شرکت‌های پذیرفته‌شده، بررسی نمودند. با آزمون فرضیات در ۷۲ شرکت نتایج نشان می‌دهد که بین گرایش‌های احساسی سرمایه‌گذاران و افشای اختیاری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد؛ اما با طبقه بندی گرایش‌های احساسی در طبقات گرایش‌های احساسی بالا و پایین، رابطه معنی داری بین آن‌ها و افشای اختیاری مشاهده نشده است. در بین متغیرهای کنترلی نیز، بین رشد اقتصادی، اندازه شرکت، بازده دارایی‌ها و نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار با افشای اختیاری رابطه مثبت و معناداری مشاهده شد و بین زیان شرکت‌ها و افشای اختیاری رابطه منفی و معناداری پیدا شد.

حمیدیان و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی اثر مؤثر بودن افشای اختیاری بر اساس شاخص‌های کلان هیئت بین‌المللی استانداردهای حسابداری و قضاوت سرمایه‌گذاران، طی دوره زمانی سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۰ پرداختند. در این تحقیق داده‌های ۱۲۷ شرکت با استفاده از روش نمونه‌گیری غربالگری انتخاب و با استفاده از مدل مپلی، کیمینی و مزوچتی آزمون گردید. برای اندازه‌گیری افشای اختیاری سازمانها از چک لیستی با ۵ بعد ماهیت کسب و کار، ریسک‌ها و ارتباطات، اهداف و استراتژی‌های کسب و کار، منابع، نتایج عملیات شرکت و معیارهای اندازه‌گیری عملکرد استفاده شد. نتایج نشان داد، در مجموع، افشای اختیاری مؤلفه‌های اصلی مدل کسب و کار ارتباط ارزشی بالاتری نسبت به مؤلفه‌های افشای محدود فراهم می‌سازد.

محمدی و همکاران (۱۳۹۶) در تحقیقی به بررسی تأثیر افشای اختیاری بر هزینه سرمایه و عدم تقارن اطلاعات پرداختند. در این پژوهش از روش داده‌های تابلویی جهت تخمین مدل استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش را کلیه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ به تعداد ۶۲۵ شرکت تشکیل می‌دهد که بر اساس حذف سیستماتیک تعداد ۱۲۵ شرکت به عنوان نمونه انتخاب گردید. این پژوهش از دو فرضیه تشکیل شده که جهت آزمون این فرضیه‌ها از داده‌های تلفیقی در طی دوره پژوهش استفاده شده است. آزمون فرضیات و تحلیل داده

¹ Fuerman

ها با استفاده از نرم افزار ایویوز انجام گردید. نتایج به دست آمده نشان می دهد که افشای اختیاری بر هزینه سرمایه و عدم تقارن اطلاعات تاثیر معناداری دارد.

بن کوام^۱ (۲۰۱۸) به بررسی تاثیر اثربخشی کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه پرداخت. این تحقیق در بین ۱۴۴ مشاهده سال- شرکت از شرکتهای غنایی در طی سالهای ۲۰۱۳ الی ۲۰۱۶ انجام شد. یافته‌ها نشان می دهد که اندازه حسابرس و کمیته حسابرسی، کیفیت افشای اختیاری را افزایش می دهد.

شنفیلد^۲ (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی تاثیر افشای اختیاری اطلاعات بر میزان نقدشونگی سهام پرداخت، در این پژوهش از شاخص اس اند پی ۵۰۰ به عنوان یک پدیده مهم اقتصادی برای بررسی تاثیر افشای اختیاری اطلاعات بر میزان نقد شونگی سهام استفاده شد. وی ۴۳۳ شرکت در بازه زمانی ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۰ را مورد بررسی قرار داد و به این نتیجه رسید که افشای اختیاری با نقدشوندگی سهام در ارتباط است. به بیان دیگر افزایش افشای اختیاری اطلاعات باعث افزایش میزان نقد شونگی سهام می‌گردد.

کیم و همکاران^۳ (۲۰۱۶) در تحقیقی تاثیر تصمیمات احساسی سرمایه گذاران و افشای اختیاری را بررسی نمودند. پس از بررسی و تحلیل داده ها، یافته های تحقیق ایشان نشان داد که افشای اختیاری در سازمان ها رابطه مثبتی با تصمیمات احساسی سرمایه گذاران دارد.

لن و همکاران^۴ (۲۰۱۳) به بررسی عوامل تعیین کننده و آینده افشای اختیاری در چین پرداختند. آن ها با استفاده از اطلاعات ۱۰۶۶ شرکت پذیرفته شده در بورس شانگهای و شنزن به این نتیجه رسیدند که افشای اختیاری رابطه مثبتی با اندازه شرکت، اهرم مالی و بازده سرمایه و همچنین رابطه منفی با نوع حسابرس دارد.

فرضیه های پژوهش

فرضیه ۱: تخصص مالی کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تاثیر دارد.

فرضیه ۲: تجربه کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تاثیر دارد.

فرضیه ۳: استقلال کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تاثیر دارد.

فرضیه ۴: دوره تصدی حسابرس بر کیفیت افشای داوطلبانه تاثیر دارد.

فرضیه ۵: اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تاثیر دارد.

فرضیه ۶: حق الزحمه حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تاثیر دارد.

روش شناسی پژوهش

پس از جمع آوری داده ها، در این پژوهش برای آنالیز داده و سپس آزمون فرضیه‌ها از رگرسیون چند متغیره استفاده می شود. جهت تحلیل داده‌های تهیه شده از روشهای آمار توصیفی (انحراف معیار، میانگین، میانه، مد، و...) و استنباطی (آزمون جاکر برا، آزمون والد ریچ، اف لیمر و هاسمن) استفاده می شود. به این صورت که برای آمار توصیفی داده ها از جدول توزیع فراوانی استفاده شده و همچنین پس از جمع آوری داده و وارد کردن آنها در نرم افزار اکسل، جهت آزمون فرضیه‌ها و برای داده های پنل و برای رفع ناهمسانی داده های پنل از نرم افزار استاتا استفاده می شود.

¹ Ben Kwame

² Schoenfeld

³ Kim et al

⁴ Leun

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این پژوهش کلیه شرکت های پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران بوده و اطلاعات و داده های آماری شرکت هایی که به عنوان نمونه انتخاب شده اند در فاصله زمانی بین سالهای ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷ جمع آوری خواهد شد.

۵۷۹		کل شرکتهای پذیرفته شده در سال ۱۳۹۷
	(۱۴۷)	کسر می شود: شرکتهای لغو پذیرش شده
	(۵۴)	کسر می شود: شرکتهای دارای سال مالی غیر از ۲۹ اسفندماه
	(۸۶)	کسر می شود: شرکتهایی با بیش از ۶ ماه توقف نماد معاملاتی و دوره مالی خود را از ۲۹ اسفند تغییر داده باشند.
	(۱۲۳)	کسر می شود: صنعت بانک ها و موسسات مالی (شرکتهای سرمایه گذاری، واسطه گران مالی، شرکت های هلدینگ، لیزینگ ها و بیمه)
	(۴۹)	کسر می شود: شرکتهایی که تمامی داده های مورد نیاز جهت انجام و آزمون فرضیات پژوهش در دسترس نباشد.
۱۲۰		نمونه آماری

مدل ها و متغیرهای پژوهش

تعریف عملیاتی و نحوه اندازه گیری کیفیت افشای اختیاری (IVD) - متغیر وابسته
در این پژوهش برای تعیین سطح افشای اطلاعات از چک لیست شاخص جنسن (۲۰۰۲) استفاده می شود (جنسن، ۲۰۰۲):

$$IVD = \frac{IVD_{i,t}}{IVD_j}$$

که در آن؛

IVD: سطح افشای اختیاری شرکت

$IVD_{i,t}$: مجموع افشای اختیاری شرکت i در سال t بر اساس شاخص جنسن

IVD_j : مجموع امتیازات در شاخص جنسن - ۶۲ مورد

به عبارتی، امتیاز افشاء برای هر شرکت برابر با نسبت امتیازات اقلام افشاء شده در شاخص جنسن توسط آن شرکت به کل موارد افشای اختیاری بر اساس شاخص جنسن است که عددی بین صفر یا یک به خود اختصاص خواهد داد (جنسن، ۲۰۰۲).

تعریف عملیاتی و نحوه اندازه گیری اثربخشی کمیته حسابرسی (AC) - متغیر مستقل

ابعاد کمیته حسابرسی (AC) در این پژوهش به شرح زیر می باشند:

تخصص مالی کمیته حسابرسی (Expertise)

برابر است با درصد اعضای دارای تخصص مالی کمیته حسابرسی که از تقسیم اعضای دارای تخصص مالی در کمیته (مطابق با بند شش ماده ۱ منشور کمیته حسابرسی، تخصص مالی اعضا، مدرک دانشگاهی یا مالی مدرک حرفه ای داخلی یا معتبر بین المللی در امور مالی (حسابداری، حسابرسی، مدیریت مالی، اقتصاد، سایر رشته های مدیریت با گرایش مالی یا اقتصادی) همراه با توانایی تجزیه و تحلیل صورتها و گزارشهای مالی و کنترلهای داخلی حاکم بر گزارشگری مالی، تعریف می شود) بر تعداد اعضای آن محاسبه می شود.

تجربه کمیته حسابرسی (Experince)

زمانی عدد یک را به خود میگیرد که حداقل یک نفر از کل نفرات کمیته حسابرسی تجربه قبلی را به عنوان عضو کمیته حسابرسی داشته باشد، در غیر این صورت عدد صفر اتخاذ خواهد کرد. (بدیهی است شرکت های سال ۱۳۹۱ تماماً مقدار صفر را اتخاذ می کند) (صالحی و همکاران، ۱۳۹۵).

استقلال کمیته حسابرسی (Independence)

برابر است با درصد اعضای مستقل کمیته حسابرسی که از تقسیم اعضای مستقل در کمیته بر تعداد اعضای آن محاسبه می شود (صالحی و همکاران، ۱۳۹۵).

تعریف عملیاتی و نحوه اندازه گیری کیفیت حسابرسی (AQ) - متغیر مستقل

در این پژوهش کیفیت حسابرسی (AQ) با پیروی از تحقیق بن کوام (۲۰۱۸) با استفاده از سه پروکسی (بعد) بشرح زیر اندازه گیری می شود:

دورهی تصدی حسابرس (TENURE)

در پژوهشی که مایرز و همکاران (۲۰۰۳) انجام دادند به این نتیجه رسیدند که بالا بودن دورهی تصدی گری حسابرسی موجب شناخت و تخصص حسابرس در صنعت صاحبکار مربوط می شود و هرچه دورهی تصدی حسابرس بیشتر باشد کیفیت و پایداری سود و همچنین کیفیت حسابرسی بیشتر خواهد بود. و برابر است با تعداد سال متوالی است که مشتری یک شرکت حسابرسی خاص، حفظ کرده است.

اندازه مؤسسه حسابرسی (REPUT)

دیویدسون و نیو (۱۹۹۳)، در تحقیقی نشان دادند که مؤسسه های حسابرسی بزرگ کارفرمایان بزرگتری دارند، از این رو، انتظار بازار برای کشف تحریفات موجود در صورتهای مالی از حسابرسان افزایش می یابد. علاوه بر آن، شواهد تجربی نشان دهنده این است که مؤسسه های حسابرسی بزرگتر دارای، کیفیت حسابرسی بهتر بوده زیرا از پتانسیل و ساختار فیزیکی بهتری برای آموزش حسابرسان در انجام حسابرسی، نسبت به مؤسسات کوچک تر، برخوردارند. در بیشتر تحقیقاتی انجام شده در ایران سازمان حسابرسی و موسسات دارای رتبه الف به عنوان مؤسسه حسابرسی بزرگ و مابقی مؤسسات حسابرسی معتمد بورس به عنوان مؤسسات کوچک در نظر گرفته شده است این متغیر یک متغیر مجازی است یعنی اگر شرکت مورد نظر توسط سازمان حسابرسی و مؤسسات حسابرسی گروه الف حسابرسی شود عدد یک و در غیر اینصورت از صفر استفاده می شود (نمازی و همکاران، ۱۳۹۰).

حق الزحمه حسابرسی (LAF):

حق الزحمه حسابرس (LAF) بر اساس لگاریتم طبیعی حق الزحمه حسابرس، اندازه گیری می شود. از لگاریتم طبیعی در محاسبه حق الزحمه حسابرس به این خاطر استفاده می شود که باعث همگن نمودن حق الزحمه شرکتهای بسیار و کوچک می شود. این روش در همه پژوهش های قبلی استفاده شده است (خدادادی و همکاران، ۱۳۹۴).

با عنایت به مطالعه مقاله بیس (بن کوام، ۲۰۱۸) متغیرهای کنترلی استفاده شده عبارتند از:

SIZE (اندازه شرکت): بوسیله لگاریتم طبیعی داراییهای شرکت اندازه گیری می گردد.

M/B (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری): که بصورت، نسبت ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام قابل محاسبه می باشد.

LEV (اهرم): از تقسیم کل بدهیها به کل داراییها محاسبه می شود.

ROA (بازده داراییها): از تقسیم سود قبل از بهره و مالیات تقسیم بر کل داراییها محاسبه می شود (بن کوام، ۲۰۱۸).

آمار توصیفی

بمنظور ارزیابی مشخصات عمومی متغیرها و تجزیه و تحلیل دقیق آنها، آشنایی با آمار توصیفی مربوط به متغیرها نیاز است و جدول زیر، آمار توصیفی داده‌های مربوط به متغیرهای قابل استفاده در تحقیق را توضیح می‌دهد. که مربوط به ۱۲۰ شرکت نمونه در مدت زمانی ۶ ساله (۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷) می‌باشد. بنابراین تعداد مشاهدات ۷۲۰ می‌باشد.

جدول (۱): نتایج آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

نام متغیر	نماد	تعداد	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
افشای داوطلبانه	IVD	۷۲۰	۰,۲۲۲	۰,۰۶۸۲	۰,۰۸۰۶	۰,۴۱۹
استقلال کمیته حسابرسی	Independence	۷۲۰	۰,۵۸۳	۰,۳۱۳	۰,۲	۱
دوره تصدی حسابرس	TENURE	۷۲۰	۱,۶۷۲	۰,۹۴۵	۱	۴
حق الزحمه حسابرسی	LAF	۷۲۰	۶,۸۵۹	۰,۷۲۲	۴,۲۱۹	۹,۳۴۸
اندازه شرکت	SIZE	۷۲۰	۱۴,۳۹۸	۱,۵۵۰	۱۰,۵۳۲	۱۹,۷۷۳
اهرم مالی	LEV	۷۲۰	۰,۵۸۲	۰,۲۱۳	۰,۱۱۷	۱,۱۲۹
بازده دارایی‌ها	ROA	۷۲۰	۰,۲۲۷	۰,۱۷۷	-۰,۳۶۱	۰,۸۶۲
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۷۲۰	۲,۸۸۳	۱,۴۹۳	-۰,۶۸	۶,۳۹۶

مهم‌ترین شاخص مرکزی، میانگین می‌باشد که بیانگر نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و بهترین شاخص برای عنوان کردن مرکزیت داده‌هاست. بعنوان مثال، مقدار میانگین برای متغیر اهرم مالی مساوی با (۰,۵۸) است که این بیان می‌کند اکثر داده‌ها پیرامون این نقطه متمرکز شده‌اند و در شرکت‌های عضو نمونه به طور میانگین ۵۸ درصد دارایی‌ها را بدهی‌ها تشکیل داده‌اند. میتوان گفت پارامترهای پراکندگی، شاخصی برای محاسبه میزان پراکندگی از هم بوسیله یا میزان پراکندگی آن‌ها نسبت به میانگین می‌باشد. از بااهمیت‌ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار می‌باشد. مقدار این پارامتر برای اندازه شرکت مساوی با ۱,۵۵۰ و برای افشای داوطلبانه مساوی با ۰,۰۶۸ است این اعداد بیانگر این است که این دو متغیر به ترتیب بیشترین و کمترین انحراف معیار را دارند. کمینه و بیشینه نیز کمترین و بیشترین را در هر متغیر نمایان می‌کند. بعنوان نمونه، بزرگ‌ترین مقدار اهرم مالی برابر با ۱,۱۲۹ است که نشان می‌دهد در شرکت‌های عضو نمونه شرکتی وجود دارد که بدهی‌های آن بیشتر از دارایی‌هایش بوده است یعنی حقوق صاحبان سهام شرکت منفی بوده و شرکت زیان انباشته داشته است.

بررسی مانایی متغیرهای تحقیق

مطابق ادبیات اقتصادسنجی لازم است قبل از برآورد مدل، مانایی متغیرها بررسی گردد. استفاده از آزمون‌هایی نظیر دیکی- فولر و فیلیپس- پرون برای داده‌های پانل توصیه نمی‌شود زیرا قدرت اندکی در تشخیص مانایی دارند. برای حصول اطمینان به آزمون‌های مانایی قوی‌تر در مدل‌های پانل، پیشنهاد می‌شود که داده‌ها را تجمیع نموده و سپس مانایی بررسی گردد.

برای بررسی وجود ریشه واحد در داده‌های پانل، می‌توان از آزمون **هاریس** استفاده کرد که نتایج آن به صورت جدول زیر عرضه می‌گردد.

جدول (۲): آزمون مانایی متغیرهای تحقیق

نام متغیر	نماد	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
افشای داوطلبانه	IVD	-۵,۳۹۹۹	۰,۰۰۰۰	مانا است
تخصص مالی کمیته حسابرسی	Expertise	-۷,۳۸۷۵	۰,۰۰۰۰	مانا است
استقلال کمیته حسابرسی	Independence	-۸,۵۵۱۸	۰,۰۰۰۰	مانا است
دوره تصدی حسابرس	TENURE	-۱۳,۳۰۱۰	۰,۰۰۰۰	مانا است
حق الزحمه حسابرسی	LAF	-۱۰,۸۷۱۰	۰,۰۰۰۰	مانا است
اندازه شرکت	SIZE	-۸,۵۵۵۲	۰,۰۰۰۰	مانا است
اهرم مالی	LEV	-۱۲,۰۲۴۲	۰,۰۰۰۰	مانا است
بازده دارایی‌ها	ROA	-۳,۳۱۳۳	۰,۰۰۰۰۵	مانا است
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	-۱۸,۱۴۴۳	۰,۰۰۰۰	مانا است

با توجه به جدول مشاهده می‌شود که سطح معنی‌داری در آزمون مانایی برای همه متغیرها کمتر از ۵ درصد بوده و بیانگر مانا بودن متغیرها است.

تخمین مدل و تجزیه و تحلیل نتایج آزمون فرضیه‌ها

فرضیه اول بیان می‌دارد: تخصص مالی کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر دارد. از این رو فرضیه را می‌توان به صورت زیر نوشت:

فرضیه صفر: تخصص مالی کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر ندارد.

فرضیه مقابل: تخصص مالی کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر دارد.

جدول (۳): آزمون فرضیه اول

متغیر وابسته: کیفیت افشای داوطلبانه					
متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره z	سطح معناداری
تخصص مالی کمیته حسابرسی	Expertise	-۰,۰۰۸	۰,۰۱۰۴	-۰,۸۳	۰,۴۰۹
اندازه شرکت	SIZE	۰,۰۰۵	۰,۰۰۲۴	۲,۳۴	۰,۰۱۹
اهرم مالی	LEV	۰,۰۰۳	۰,۰۰۶۳	۰,۵۹	۰,۵۵۸
بازده دارایی‌ها	ROA	۰,۰۰۰۷	۰,۰۰۰۶	۱,۱۳	۰,۲۵۷
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۰,۰۰۰۵	۰,۰۰۰۳	۱,۸۹	۰,۰۵۸
C					
ضریب تعیین				۰,۳۴۳۷	
آماره والد				۱۱۱,۶۴	
سطح معناداری				۰,۰۰۰۰	

نتایج جدول ۳ بیانگر این است که متغیر تخصص مالی کمیته حسابرسی با سطح معناداری از ۵٪ بالاتر تأثیر معناداری بر کیفیت افشای داوطلبانه ندارد و فرض اول قابل قبول نیست. سطح معناداری متغیر کنترلی اندازه شرکت دارای ضریب مثبت و از ۵٪ پایین تر می باشد بنابراین رابطه مستقیم و معناداری با متغیر وابسته دارد ولی متغیرهای کنترلی اهرم مالی، بازده دارایی ها و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری دارای سطح معناداری از ۵٪ بالاتر می باشند از این لحاظ رابطه معناداری با متغیر وابسته ندارند. ضریب تعیین مساوی با ۳۴ درصد می باشد که نشان می دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته اند ۳۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۱۱۱٫۶۴ و سطح معناداری آن از ۵٪ پایین تر می باشد از اینرو می توان گفت که مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است. مقادیر عامل تورم واریانس از عدد ۱۰ پایین تر می باشد که بیانگر عدم وجود هم خطی می باشد.

فرضیه دوم بیان می دارد: تجربه کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر دارد. از این رو فرضیه را می توان به صورت زیر نوشت:

فرضیه صفر: تجربه کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر ندارد.

فرضیه مقابل: تجربه کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر دارد.

جدول (۴): آزمون فرضیه دوم

$IVD_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 Experience_{i,t} + \beta_2 SIZE_{i,t} + \beta_3 (M/B)_{i,t} + \beta_4 LEV_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \varepsilon$						
متغیر وابسته: کیفیت افشای داوطلبانه						
متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره z	سطح معناداری	هم خطی
تجربه کمیته حسابرسی	Experince	۰٫۰۰۴۲	۰٫۰۰۴۱	۱٫۰۲	۰٫۳۰۸	۱٫۰۷
اندازه شرکت	SIZE	۰٫۰۰۵۶	۰٫۰۰۳۲	۱٫۷۷	۰٫۰۷۶	۱٫۰۶
اهرم مالی	LEV	۰٫۰۰۴۱	۰٫۰۰۶۷	۰٫۶۲	۰٫۵۳۷	۱٫۰۲
بازده دارایی ها	ROA	۰٫۰۰۰۸	۰٫۰۰۰۶	۱٫۳۵	۰٫۱۷۸	۱٫۰۹
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۰٫۰۰۰۶	۰٫۰۰۰۳	۲٫۰۰	۰٫۰۴۵	۱٫۰۲
C		۰٫۱۳۸	۰٫۰۴۸۴	۲٫۸۶	۰٫۰۰۴	-----
ضریب تعیین		۰٫۳۳۵۸				
آماره والد		۹۱٫۳۶				
سطح معناداری		۰٫۰۰۰۰				

نتایج جدول ۴ بیانگر این است که متغیر تجربه مالی کمیته حسابرسی با سطح معناداری از ۵٪ بالاتر تأثیر معناداری بر کیفیت افشای داوطلبانه ندارد و فرضیه دوم قابل قبول نیست. متغیر کنترلی نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری دارای ضریب مثبت و سطح معناداری از ۵٪ پایین تر می باشد از اینرو رابطه مستقیم و معناداری با متغیر وابسته دارد ولی متغیرهای کنترلی اندازه شرکت، اهرم مالی و بازده دارایی ها دارای سطح معناداری بالاتر از ۵٪ می باشند از اینرو رابطه معناداری با متغیر وابسته ندارند. ضریب تعیین برابر با ۳۳ درصد می باشد که نمایانگر این است که متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته اند ۳۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۹۱٫۳۶ و سطح معناداری آن از ۵٪ پایین تر می باشد و می توان گفت که مدل برازش شده اعتبار کافی را دارا می باشد. مقادیر عامل تورم واریانس پایین تر از عدد ۱۰ می باشد که بیانگر عدم وجود هم خطی می باشد.

فرضیه سوم بیانگر این است: استقلال کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر دارد. بدین جهت فرضیه را می‌توان به صورت زیر نوشت:

فرضیه صفر: استقلال کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر ندارد.

فرضیه مقابل: استقلال کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر دارد.

جدول (۵): آزمون فرضیه سوم

$IVD_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 Independence_{i,t} + \beta_2 SIZE_{i,t} + \beta_3 (M/B)_{i,t} + \beta_4 LEV_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \varepsilon$						
متغیر وابسته: کیفیت افشای داوطلبانه						
متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره z	سطح معناداری	هم خطی
استقلال کمیته حسابرسی	Independence	-۰,۰۱۵۴	۰,۰۱۴۸	-۱,۰۴	۰,۳۰۰	۱,۱۰
اندازه شرکت	SIZE	۰,۰۰۵۹	۰,۰۰۳۰	۱,۹۴	۰,۰۵۲	۱,۰۴
اهرم مالی	LEV	۰,۰۰۳۲	۰,۰۰۶۸	۰,۴۷	۰,۶۳۹	۱,۰۵
بازده دارایی‌ها	ROA	۰,۰۰۰۷	۰,۰۰۰۶	۱,۰۱	۰,۳۱۱	۱,۱۲
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۰,۰۰۰۶	۰,۰۰۰۳	۱,۹۴	۰,۰۵۳	۱,۰۱
C		۰,۱۴۶	۰,۰۴۳۶	۳,۳۷	۰,۰۰۱	---
ضریب تعیین		۰,۳۵۶۳				
آماره والد		۹۹,۶۷				
سطح معناداری		۰,۰۰۰۰				

نتایج جدول ۵، بیانگر این است که متغیر استقلال مالی کمیته حسابرسی با سطح معناداری بالای ۵٪ اثر معناداری بر کیفیت افشای داوطلبانه ندارد و بدین ترتیب فرضیه سوم مورد قبول واقع نمی‌شود. متغیرهای کنترلی اندازه شرکت، اهرم مالی، بازده دارایی‌ها و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری سطح معناداری بالاتر از ۵٪ می‌باشند در نتیجه ارتباط معناداری با متغیر وابسته ندارد. ضریب تعیین برابر با ۳۵ درصد می‌باشد که نمایانگر این است که متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته‌اند ۳۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۹۹,۶۷ و سطح معناداری آن از ۵ درصد پایین تر می‌باشد در نتیجه می‌توان گفت که مدل برازش شده اعتبار کافی را دارا می‌باشد. مقادیر عامل تورم واریانس از عدد ۱۰ پایین تر می‌باشد که بیانگر عدم وجود هم خطی می‌باشد

فرضیه چهارم بیانگر این است: دوره تصدی حسابرس بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر دارد. بدین جهت فرضیه را می‌توان به صورت زیر توصیف کرد:

فرضیه صفر: دوره تصدی حسابرس بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر ندارد.

فرضیه مقابل: دوره تصدی حسابرس بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر دارد.

جدول (۶): آزمون فرضیه چهارم

$IVD_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 TENURE_{it} + \beta_2 SIZE_{i,t} + \beta_3 (M/B)_{i,t} + \beta_4 LEV_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \varepsilon$						
متغیر وابسته: کیفیت افشای داوطلبانه						
هم خطی	سطح معناداری	آماره z	خطای استاندارد	ضرایب	نماد	متغیرها
۱,۰۱	۰,۶۹۳	۰,۳۹	۰,۰۰۱۸	۰,۰۰۰۷	TENURE	دوره تصدی حسابرس
۱,۰۶	۰,۰۵۵	۱,۹۲	۰,۰۰۳۱	۰,۰۰۰۶	SIZE	اندازه شرکت
۱,۰۵	۰,۰۵۲۳	۰,۶۴	۰,۰۰۶۸	۰,۰۰۰۴۴	LEV	اهرم مالی
۱,۰۲	۰,۱۹۴	۱,۳۰	۰,۰۰۰۶	۰,۰۰۰۸	ROA	بازده دارایی‌ها
۱,۰۱	۰,۰۵۰	۱,۹۶	۰,۰۰۰۳	۰,۰۰۰۶	MB	نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری
----	۰,۰۰۷	۲,۶۸	۰,۰۵۰۱	۰,۱۳۴	C	
						ضریب تعیین
						آماره والد
						سطح معناداری

نتایج جدول ۶، بیانگر این موضوع است که متغیر دوره تصدی حسابرس با سطح معناداری بالای ۵ درصد تأثیر معناداری بر کیفیت افشای داوطلبانه ندارد و این فرضیه قابل قبول نمی باشد. متغیر کنترلی نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری ضریب مثبت و سطح معناداری مساوی با ۵ درصد را دارا می باشد و بدین ترتیب رابطه مستقیم و معناداری با متغیر وابسته دارد ولی متغیرهای کنترلی اندازه شرکت، اهرم مالی و بازده دارایی‌ها دارای سطح معناداری بالای ۵ درصد می باشند بدین جهت رابطه معناداری با متغیر وابسته ندارند. ضریب تعیین مساوی با ۳۴ درصد می باشد که نشان دهنده این است که متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته اند ۳۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۱۰۹,۳۴ و سطح معناداری آن پایین تر از ۵ درصد می باشد از اینرو می توان گفت که مدل برازش شده دارای اعتبار کافی است. مقادیر عامل تورم واریانس پایین تر از عدد ۱۰ می باشد که بیانگر عدم وجود هم خطی می باشد.

فرضیه پنجم بیانگر این است که: اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر دارد. بدین جهت فرضیه را می توان به صورت زیر نوشت:

فرضیه صفر: اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر ندارد.

فرضیه مقابل: اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر دارد.

جدول (۷): آزمون فرضیه پنجم

$IVD_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 REPUT_{it} + \beta_2 SIZE_{i,t} + \beta_3 (M/B)_{i,t} + \beta_4 LEV_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \varepsilon$						
متغیر وابسته: کیفیت افشای داوطلبانه						
هم خطی	سطح معناداری	آماره z	خطای استاندارد	ضرایب	نماد	متغیرها
۱,۰۸	۰,۰۲۶	۲,۲۳	۰,۰۰۵۵	۰,۰۱۲۶	REPUT	اندازه موسسه حسابرسی
۱,۱۲	۰,۰۲۲	۲,۳۰	۰,۰۰۳۱	۰,۰۰۰۷	SIZE	اندازه شرکت
۱,۰۲	۰,۳۴۰	۰,۹۵	۰,۰۰۷۲	۰,۰۰۰۶	LEV	اهرم مالی

۱,۰۵	۰,۰۷۲	۱,۸۰	۰,۰۱۰۹	۰,۰۱۹۷	ROA	بازده دارایی‌ها
۱,۰۱	۰,۰۴۲	۲,۰۳	۰,۰۰۰۳	۰,۰۰۰۶	MB	نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری
-----	۰,۰۱۸	۲,۳۷	۰,۰۴۹۱	۰,۱۱۶	C	
۰,۳۸۴۴					ضریب تعیین	
۱۱۶,۷۳					آماره والد	
۰,۰۰۰۰					سطح معناداری	

نتایج جدول ۷، بیانگر این است که متغیر اندازه موسسه حسابرسی با ضریب مثبت و سطح معناداری پایین تر از ۵ درصد تاثیر معناداری بر کیفیت افشای داوطلبانه دارد و فرضیه پنجم پذیرفته می‌شود. متغیرهای کنترلی نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری و اندازه شرکت ضریب مثبت و دارای سطح معناداری پایین تر از ۵ درصد می‌باشند بدین ترتیب رابطه مستقیم و معناداری با متغیر وابسته دارد ولی متغیرهای کنترلی اهرم مالی و بازده دارایی‌ها دارای سطح معناداری بالای ۵ درصد می‌باشند از اینرو رابطه معناداری با متغیر وابسته ندارند. ضریب تعیین مساوی با ۳۸ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته‌اند ۳۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۱۱۶,۷۳ و سطح معناداری آن پایین تر از ۵ درصد می‌باشد از اینرو می‌توان گفت که مدل برازش شده دارای اعتبار کافی است. مقادیر عامل تورم واریانس پایین تر از عدد ۱۰ می‌باشد که بیانگر عدم وجود هم خطی می‌باشد.

فرضیه ششم بیان می‌دارد: حق الزحمه حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر دارد. از اینرو فرضیه را می‌توان به صورت زیر نوشت:

فرضیه صفر: حق الزحمه حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر ندارد.

فرضیه مقابل: حق الزحمه حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر دارد.

جدول (۸): آزمون فرضیه ششم

$IVD_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 LAF_{i,t} + \beta_2 SIZE_{i,t} + \beta_3 (M/B)_{i,t} + \beta_4 LEV_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \varepsilon$						
متغیر وابسته: کیفیت افشای داوطلبانه						
متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره z	سطح معناداری	هم خطی
حق الزحمه حسابرسی	LAFF	-۰,۰۰۱۵	۰,۰۰۲۹	-۰,۵۲	۰,۶۰۵	۱,۰۴
اندازه شرکت	SIZE	۰,۰۰۶۱	۰,۰۰۳۰	۱,۹۹	۰,۰۴۷	۱,۰۷
اهرم مالی	LEV	۰,۰۰۴۱	۰,۰۰۶۸	۰,۶۰	۰,۵۴۹	۱,۰۱
بازده دارایی‌ها	ROA	۰,۰۰۰۸	۰,۰۰۰۶	۱,۳۸	۰,۱۶۸	۱,۰۶
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۰,۰۰۰۶	۰,۰۰۰۳	۱,۹۰	۰,۰۵۷	۱,۰۱
C		۰,۱۴۵	۰,۰۴۹۴	۲,۹۴	۰,۰۰۳	-----
۰,۳۲۱۵					ضریب تعیین	
۷۸,۴۲					آماره والد	
۰,۰۰۰۰					سطح معناداری	

تایید جدول ۸، بیانگر این است که متغیر حق الزحمه حسابرسی با سطح معناداری بالای ۵ درصد تأثیر معناداری بر کیفیت افشای داوطلبانه ندارد و این فرضیه قابل قبول نمی‌باشد. متغیر کنترلی اندازه شرکت ضریب مثبت و دارای سطح

معناداری مساوی با ۵ درصد می‌باشد بدین ترتیب ارتباط مستقیم و معناداری با متغیر وابسته وجود دارد ولی متغیرهای کنترلی اهرم مالی، بازده دارایی‌ها و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری دارای سطح معناداری بالای ۵ درصد می‌باشند از اینرو رابطه معناداری با متغیر وابسته ندارند. ضریب تعیین مساوی با ۳۲ درصد می‌باشد که نشان دهنده این موضوع است که متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته‌اند ۳۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته را بیان کنند. آماره والد برابر با ۷۸,۴۲ و سطح معناداری آن پایین تر از ۵ درصد می‌باشد بنابراین می‌شود بیان کرد که مدل برازش شده دارای اعتبار کافی است. مقادیر عامل تورم واریانس پایین تر از عدد ۱۰ می‌باشد که بیانگر این است که هم خطی وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی بررسی تأثیر اثربخشی کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه بود. در این راستا تخصص مالی، تجربه و استقلال کمیته حسابرسی و دوره تصدی، اندازه و حق الزحمه حسابرسی به عنوان متغیرهای مستقل و کیفیت افشای داوطلبانه متغیر وابسته پژوهش بودند. جامعه آماری پژوهش کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بود که تعداد ۱۲۰ شرکت به عنوان نمونه پژوهش انتخاب و در بازه زمانی ۶ ساله بین سالهای ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷ مورد تحقیق قرار گرفتند. شش فرضیه در این پژوهش مطرح گردید که پس از بررسی و آزمونهای مربوط و با توجه نتایج حاصل از فرضیه پنجم مشخص گردید که متغیر اندازه موسسه حسابرسی دارای سطح معناداری کمتر از پنج درصد و ضریب مثبت می‌باشد. بنابراین میتوان گفت که اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت افشای داوطلبانه تأثیر مستقیم و معنادار دارد. بدین معنی که شرکتهایی که صورتهای مالی آنها توسط موسسات حسابرسی بزرگ حسابرسی می‌شوند کیفیت افشای داوطلبانه بالاتری دارند. نتیجه حاصل از این فرضیه مطابق با نتیجه پژوهش موحدی و همکاران (۱۳۹۷) است. آنها نشان دادند که اندازه حسابرس، به طور مثبت و معنادار، بر سطح افشای داوطلبانه اطلاعات تأثیرگذار است. همچنین مطابق با نتیجه پژوهش بن کوام (۲۰۱۸) و آدلویو (۲۰۱۱) است. ولی مخالف با نتیجه پژوهش نقدی و ابراهیمی کردلر (۱۳۹۵) است. در مورد اثربخشی کمیته حسابرسی بر کیفیت افشای اطلاعات تأثیر معناداری یافت نشد. همچنین دوره تصدی حسابرسی و حق الزحمه حسابرسی تأثیر معناداری بر کیفیت افشای اطلاعات ندارند.

پیشنهادهات

- با توجه به نتایج پژوهش به تحلیلگران توصیه می‌شود در تحلیلهای خود به تأثیر مستقیم اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت افشای اطلاعات توجه بخصوصی نمایند چون شناخت این خصوصیات عاملی مهم در افزایش ارزش شرکت می‌باشد.
- به شرکتهای پیشنهاد می‌شود از موسسات حسابرسی بزرگ برای انجام حسابرسی استفاده کنند چون در این صورت کیفیت افشای اطلاعات بالاتر رفته اعتبار شرکت نزد استفاده کنندگان و سرمایه گذاران بیشتر می‌شود.
- به سرمایه گذاران پیشنهاد می‌شود در شرکتهایی سرمایه گذاری کنند که کیفیت افشای اطلاعات آنها بالاست.

منابع

- ✓ اعتمادی، حسین، شفاخیبری، نصیبه (۱۳۹۰)، تأثیر جریان‌های نقد آزاد بر مدیریت سود و نقش کمیته‌ی حسابرسی در آن، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی، سال سوم، شماره ۱۰.
- ✓ تختائی، نصراله، تمیمی، محمد، موسوی، زهرا (۱۳۹۰)، نقش کمیته حسابرسی در کیفیت گزارشگری مالی، حسابدار رسمی، شماره ۴۵.

- ✓ حمیدیان، محسن، حاجیهها، زهره، تقی زاده، نفیسه، (۱۳۹۶)، مفید بودن افشای داوطلبانه برای قضاوت سرمایه گذاران، مدل سازی اقتصادی، شماره ۴۰، صص ۱۳۷-۱۵۵.
- ✓ خدادادی، ولی، بنایی قدیم، رحیم، (۱۳۹۴)، عوامل مؤثر بر افشای اختیاری اطلاعات (تئوری ها و کاربردها)، مطالعات حسابداری و حسابرسی، سال چهارم، شماره ۱۶، صص ۱-۱۵.
- ✓ خواجوی، شکراله، علیزاده طلائی، وحید، (۱۳۹۴)، بررسی رابطه بین سطح افشای داوطلبانه و هزینه سرمایه شرکتهای پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی های حسابداری، دوره دوم، شماره ۷، صص ۲۵-۴۶.
- ✓ زارعی، علی، دارابی، رویا، (۱۳۹۷)، تأثیر گرایش های احساسی سرمایه گذاران بر افشای اختیاری در بازار سرمایه ایران، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، شماره ۳۷، صص ۱۳۱-۱۵۷.
- ✓ سجادی، سیدحسین، دستگیر، محسن، افشار جهانشاهی، مجتبی، (۱۳۸۵)، ضرورت ایجاد کمیته ی حسابرسی صاحبکار، فصلنامه مطالعات حسابداری، دوره ۴، شماره ۱۵، صص ۶۵-۸۶.
- ✓ صالحی، مهدی، اورادی، جواد، سالاری فورگ، زینب، (۱۳۹۵). تأثیر وجود کمیته حسابرسی و ویژگی های آن بر تأخیر گزارش حسابرسی، دانش حسابداری، سال هفتم، شماره ۲۶، صص ۵۹-۸۳.
- ✓ فخاری، حسین، محمدی، جواد، حسن نتاج کردی، محسن (۱۳۹۴)، بررسی اثر ویژگیهای کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق اقلام واقعی، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال ۱۲، شماره ۴۶، صص ۱۲۳-۱۴۶.
- ✓ علوی طبری، حسین، خلیفه سلطان، سیداحمد، شهیندیان، ندا، (۱۳۸۸)، کیفیت حسابرسی و پیش بینی سود، تحقیقات حسابداری، شماره ۳، صص ۲۲-۳۵.
- ✓ محمدیان، محمد، (۱۳۹۰)، نقش و روابط حسابرس، کمیته حسابرسی و هیئت مدیره در پاسخگویی به سهامداران، حسابرس، شماره ۵۶.
- ✓ محمدی، عطاالله، ربیع بیگی، حامد، فداکار، رضا، (۱۳۹۶)، تأثیر افشای داوطلبانه اطلاعات بر هزینه سرمایه و عدم تقارن اطلاعات، مجله پژوهش های کاربردی در مدیریت و حسابداری، سال دوم، شماره ۶، صص ۱۰۱-۱۱۳.
- ✓ Bedard, J., Chtourou, S.M. & Courteau, L (2004), The effect of audit committee expertise, independence, and activity on aggressive earnings management, *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, Vol. 23.
- ✓ Ben Kwame Agyei-Mensah, (2018), The effect of audit committee effectiveness and audit quality on corporate voluntary disclosure quality, *African Journal of Economic and Management Studies*, <https://doi.org/10.1108/AJEMS-04-2018-0102>
- ✓ Chen, C.Y., C.J. Lin., and Lin, Y.C (2004). Audit partner tenure, audit firm tenure and discretionary accruals; does long auditor tenure impair earning quality? Working paper, Hong Kong University of Science and Technology.
- ✓ Core, J. E. (2001). A review of the empirical disclosure literature: discussion. *Journal of Accounting and Economics*. Vol: 31, No: 1-3, pp: 441-456.
- ✓ Dhaliwal, D., Naiker, V. & Navissi, F (2010), The association between accruals quality and the characteristics of accounting experts and mix of expertise on audit committees, *Contemporary Accounting Research*, Vol. 27.
- ✓ De Angelo (1981). Auditor Size and Audit Quality. *Journal of Accounting and Economics*; pp: 189-199.
- ✓ Fuerman, R.D. (2004). Audit quality examined one large CPA firm at a time: Mid- 1990's empirical evidence of a precursor of Arthur Andersen's collapse. *Corporate Ownership & Control*, 2, 137-148.
- ✓ Krishnan, G. & Visvanathan, G (2008), Does the SOX definition of an accounting expert

matter? The association between audit committee directors' accounting expertise and accounting conservatism, *Contemporary Accounting Research*, Vol. 25.

- ✓ Kim, Taehyuk & Ha. Aejin, (201۶), "Investor Sentiment and Market Anomalies", 23rd Australasian Finance and Banking Conference 2010 Paper, Available at www.ssrn.com.
- ✓ Leun S. and et al, (2013), "Director Ownership and Voluntary Segment Disclosure: Hong Kong Evidence", ssrn.com/abstract=591401.
- ✓ Li, D (2007). Auditor tenure and accounting conservatism, working paper, Georgia Institute of Technology, august.
- ✓ Schoenfeld, J. (2017). The effect of voluntary disclosure on stock liquidity: New evidence from index funds. *Journal of Accounting and Economics*, Vol: 63, No: 1, pp: 51-74.
- ✓ Wilson, Earl R., Hay, Leon E. & Kattelus, Susan C (1999), *Accounting for governmental and nonprofit entities*, Irwin: McGraw-Hill

